

CURBE DE ÎNVĂȚARE: ANALIZĂ TEMATICĂ GLOBALĂ

Document de lucru, februarie 2023

INTRODUCERE

Zeci de ani de cercetări au arătat cât de important este pentru copii să crească în familii sigure și iubitoare, și nu în instituții. Pentru a se dezvolta, copiii au nevoie de mai mult decât de sănătate, nutriție și igienă de bază: ei au nevoie, de asemenea, de îngrijire individualizată și personalizată¹ din partea unui adult de încredere – îngrijire pe care instituțiile, prin însăși natura lor, nu o pot oferi.^{2,3,4}

În pofda acestui fapt, aproximativ 5,4 milioane de copii din întreaga lume trăiesc în instituții⁵, care nu le pot satisface nevoile și le neglijează drepturile.⁶ Acestea includ un număr semnificativ de instituții de învățământ care, deși sunt în aparență concepute pentru a oferi acces la educație, pot reproduce norme și practici instituționale care, după cum s-a dovedit, pot dăuna în mod fundamental copiilor.

Dreptul tuturor copiilor de a trăi cu familiile lor este consacrat într-o serie de tratate, inclusiv în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (CDC)⁷ și în Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD).⁸ Acesta este definit în continuare în documente și îndrumări cheie, inclusiv în Îndrumările pentru îngrijirea alternativă a copiilor, care solicită statelor membre să prevină separarea copiilor de familiile lor ori de câte ori este posibil.⁹ Rezoluția privind drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU în 2019, solicită statelor membre să ia măsuri pentru a preveni separarea inutilă a copiilor de părinții lor.¹⁰

Fiecare copil are, de asemenea, dreptul la educație: educația are un rol de bază în dezvoltarea copiilor și, într-un context mai larg, în promovarea democrației, a păcii, a dezvoltării și a creșterii economice.¹¹ Importanța sa este stabilită în CDC¹², precum și în Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale (ICESCR)¹³ și în Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO)¹⁴. Dreptul la educație, ca și toate drepturile copilului, se aplică tuturor copiilor în mod egal și fără discriminare. CDPD subliniază în mod special dreptul copiilor cu dizabilități de a avea acces la educație în condiții de egalitate cu ceilalți și solicită sistemelor educaționale să „asigure o educație de calitate incluzivă și echitabilă și să promoveze oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți.”¹⁵

Copiii au dreptul de a crește într-o familie și de a beneficia de o educație de calitate care să corespundă nevoilor lor. Cu toate acestea, activitatea programatică a Lumos a evidențiat faptul că drepturile copiilor la viața de familie și la educație pot fi uneori considerate contradictorii sau chiar se exclud reciproc. Am văzut, de asemenea, că intervențiile inovatoare, practice și bazate pe politici corespunzătoare pot permite tuturor copiilor să se bucure pe deplin de ambele drepturi, ceea ce este esențial pentru o dezvoltare sănătoasă.

DESPRE ACEST DOCUMENT DE LUCRU

Acest document de lucru este prima publicație din cadrul Analizei tematice globale a Lumos privind educația. Acesta prezintă principalele constatări, analize, concluzii și recomandări rezultate în urma cercetării, care vor sta la baza consultărilor ulterioare cu specialiștii din domeniile relevante. Informațiile conținute în acest document vor fi validate printr-o serie de angajamente specifice cu principalele părți interesate, iar Lumos salută toate reacțiile și reflecțiile cu privire la conținutul acestuia. În urma acestui proces de validare, un raport complet va fi publicat la mijlocul anului 2023.

Vă rugăm să contactați lucy.halton@wearelumos.org pentru a lăsa orice feedback cu privire la documentul de lucru.

METODOLOGIE

Cercetarea a avut loc în anii 2021 și 2022 și a cuprins:

- o analiză a literaturii tematice, realizată de Universitatea College din Londra
- o solicitare de dovezi în mai multe limbi (engleză, franceză și spaniolă)
- discuții de grup cu 27 de participanți din diferite țări, care lucrează în domenii legate de educație și îngrijirea de tip rezidențial
- patru studii de caz elaborate cu ajutorul datelor colectate prin metode calitative, inclusiv analize documentare și interviuri cu informatori-cheie, pentru a aduce perspective din Columbia, Moldova, Indonezia și UE
- o analiză secundară a datelor istorice din cinci țări din sudul, centrul și estul Europei: Republica Cehă, Moldova, Bulgaria, Grecia și Rusia (denumite în acest document de lucru „datele de cercetare programatică ale Lumos”). Toate țările se aflau fie la începutul, fie în fazele incipiente ale reformei sistemului de îngrijire în perioada în care a fost realizată cercetarea inițială, care a variat între 2012 și 2017.

DEFINIREA „SISTEMULUI REZIDENȚIAL DE ÎNGRIJIRE ȘI EDUCAȚIE”

Ce înseamnă „sistem rezidențial de îngrijire și educație”?

În scopul acestui studiu, am definit sistemul rezidențial de îngrijire și educație ca fiind format din: instituțiile de îngrijire rezidențială, instituțiile de învățământ rezidențial și nerezidențial, legăturile și suprapunerile dintre aceste servicii și contextul mai larg în care acestea se află. Contextul mai larg include condițiile politice, economice, sociale și culturale, atât în context istoric, cât și contemporan. Aceste condiții contextuale influențează motivele pentru care copiii ajung în instituții, precum și oportunitățile educaționale la care pot avea acces prin intermediul unei instituții.

În scopul acestui studiu, am făcut o distincție între două tipuri de servicii rezidențiale: instituții de îngrijire rezidențială și instituții de învățământ rezidențial. Deși strâns legate între ele și adesea cu suprapuneri semnificative, există diferențe între cele două. În prezentul raport, acestea sunt conceptualizate astfel:

Instituții de îngrijire rezidențială care, de obicei, fac parte dintr-un sistem de protecție a copilului și sunt destinate în primul rând copiilor evaluați ca având nevoie de îngrijire în afara casei. Acestea pot oferi o anumită formă de educație în cadrul instituției. Alternativ, copiii instituționalizați pot frecventa școlile locale sau alte instituții de învățământ locale.

Instituții de învățământ rezidențial înființate special pentru a oferi educație, deși pot oferi și alte servicii.

INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT REZIDENȚIAL

Instituțiile de învățământ rezidențial, inclusiv școlile-internat, nu sunt întotdeauna sau de obicei percepute ca instituții „tradiționale”. Acestea sunt frecvent în responsabilitatea ministerelor educației, mai degrabă decât a sectoarelor de asistență socială sau de protecție a copilului. Acestea însă pot fi caracterizate prin aceleași caracteristici și riscuri instituționale ca și instituțiile de îngrijire rezidențială, cum ar fi orfelinatele sau casele de copii, de exemplu prin izolarea copiilor de familiile și comunitățile lor. Family for Every Child a evidențiat anterior faptul că, copiii din instituțiile de învățământ rezidențial se pot confrunta cu provocări similare celor cu care se confruntă cei aflați în îngrijire instituțională.¹⁶ Astfel, este important să se înțeleagă clar definiția termenului „instituție” atunci când se iau în considerare copiii care trăiesc separat de familiile lor în orice tip de instituție.¹⁷

Date fiind diferențele dintre sectoare și dintre contexte în ceea ce privește definirea unei instituții, este dificil să se stabilească câte instituții de învățământ rezidențial există la nivel mondial. De exemplu, descrierea instituțiilor de îngrijire rezidențială ca „școli-internat” poate denatura statisticile naționale privind numărul de instituții care există.^{18,19} Acest lucru subliniază importanța unor definiții clare și comune și a asigurării faptului că procesele legate de reforma sistemului de îngrijire a copiilor utilizează cea mai largă definiție posibilă a termenului „instituție”. În acest fel, toate tipurile de instituții – inclusiv instituțiile educaționale rezidențiale – pot fi sprijinite pentru a se reforma, în loc ca reforma să se limiteze la acele instituții care au fost în mod tradițional considerate instituții (cum ar fi orfelinatele, de exemplu).

POZIȚIA LUMOS CU PRIVIRE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL REZIDENȚIAL

Lumos lucrează pentru a se asigura că toți copiii sunt crescuți într-un mediu familial, în siguranță față de daunele cauzate de instituțiile rezidențiale de orice tip. O instituție rezidențială reprezintă orice mediu rezidențial care are o cultură instituțională, de exemplu, izolarea copiilor de familiile și comunitățile lor, sau rutine rigide care prevalează asupra nevoilor sau preferințelor individuale.

Dovezile incluse în această analiză tematică reprezintă o viziune globală asupra învățământului rezidențial, dar nu analizează în mod specific efectele învățământului rezidențial de elită asupra dezvoltării copiilor, pentru care există o bază de dovezi redusă. Acest lucru se datorează faptului că astfel de dovezi nu au fost incluse în analiza literaturii tematice, iar subiectul nu a fost abordat (cel puțin ca o temă-cheie) în timpul interviurilor și al discuțiilor de grup și nici în cadrul cercetării programatice a Lumos. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că termenul „sindromul internatului” a fost folosit pentru a descrie un grup de simptome și comportamente observate la unii adulți care au frecventat internatele de la o vârstă fragedă (cercetarea s-a concentrat pe foști elevi ai internatelor britanice de elită)²⁰. Aceste simptome includ probleme cu intimitatea și relațiile, precum și dificultăți psihologice și emoționale care îi urmăresc pe elevi până la vârsta adultă.²¹

În multe cazuri, procesele de colonizare au dus la exportarea și utilizarea acestui model de învățământ rezidențial pentru a educa populațiile asuprite și pentru a impune valorile și normele coloniale. Internatele care au fost create au fost parte integrantă a proceselor de „civilizare”, care au avut un impact deosebit de dăunător asupra comunităților indigene și națiunilor primare²². De exemplu, în America Latină, copiii indigeni din școlile internat din Brazilia, Columbia, Paraguay, Venezuela și Peru li s-a interzis să vorbească în limba lor maternă sau să își exprime propria cultură în alte moduri, cum ar fi purtarea hainelor tradiționale, în încercarea de a-i forța să se asimileze normelor și valorilor coloniale^{23,24}. Canada și Australia sunt exemple de țări în care școlile internat sunt acum recunoscute ca fiind o formă de „genocid cultural”.^{25,26} Moștenirea violentă, colonială a multor instituții de învățământ rezidențial trebuie să fie recunoscută în înțelegerea noastră a acestor probleme. În prezent, în unele contexte, instituțiile de educație rezidențială continuă să cauzeze prejudicii și să încalce drepturile copiilor.

Analiza tematică recunoaște această moștenire, explorând în același timp aspecte mai largi legate de învățământul rezidențial, pentru a obține o imagine globală.

FACTORII DETERMINANȚI AI ADMITERII ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNGRIJIRE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT REZIDENȚIAL

1 Lipsa de opțiuni nerezidențiale sau dorința de a avea acces la oportunitățile pe care le pot oferi serviciile rezidențiale

Deși poate că nu este surprinzător faptul că nevoia de a avea acces la învățământ a fost identificată ca fiind un factor-cheie al admiterii în instituțiile de învățământ rezidențial atât în literatura tematică, cât și în cercetarea programatică a Lumos, acest factor s-a aplicat, de asemenea, deși mai rar, la instituțiile de îngrijire rezidențială. Studiul de caz din Columbia a evidențiat, de asemenea, faptul că învățământul rezidențial poate fi singura modalitate prin care mulți copii din comunitățile rurale și îndepărtate pot avea acces la școlarizare, atunci când cea mai apropiată școală este prea departe pentru a se deplasa zilnic.

S-a constatat, uneori, că învățământul rezidențial permite sau este perceput că oferă oportunități educaționale mai bune decât cele la care copiii ar putea avea acces în alte condiții în cadrul serviciilor nerezidențiale. Participanții la grupurile de discuție au evidențiat percepția pe care o au mulți dintre ei, conform căreia copiii ar avea un viitor mai bun dacă ar frecventa învățământul rezidențial. by many that children would have a better future by attending residential education.

„ÎN CAZUL KENYEI, VEȚI GĂSI OAMENI CARE PUN EDUCAȚIA PE PRIMUL LOC. ȘI DE ACEEA ACEȘTIA POT CREDE CĂ ESTE BINE SĂ DUCĂ UN COPIL LA UN INTERNAT SAU LA O CASĂ DE COPII.”

2 Sărăcia

Analiza literaturii tematice a identificat sărăcia ca fiind un alt factor principal. Cercetările programatice ale Lumos au constatat că sărăcia și problemele conexe, cum ar fi condițiile precare de locuit, au crescut probabilitatea plasării copiilor în instituții de îngrijire și învățământ rezidențial administrate de stat. În unele cazuri, părinții au solicitat ca ei să fie trimiși în instituții rezidențiale pentru că nu aveau mijloacele necesare pentru a avea grijă de ei²⁷.

Credința că educația este un mijloc de progres și de mobilitate socială este adânc înrădăcinată în multe comunități. După cum a remarcat un participant la un grup de discuții,

**„ESTE UN INSTRUMENT ASOCIAT CU
IDEEA DE SĂRĂCIE, IAR EDUCAȚIA ESTE
O MODALITATE DE A IEȘI DIN SĂRĂCIE.”**

În literatura tematică este evidențiată o legătură deosebit de puternică între accesul la educație și sărăcie în țările cu venituri medii sau mici, în special în regiunile mai sărace. Instituțiile educaționale rezidențiale au oferit, sau au fost percepute că oferă o îngrijire și oportunități educaționale mai bune decât cele care ar fi fost altfel accesibile. Acestea au satisfăcut unele dintre nevoile de bază ale copilului, de exemplu, asigurarea cu hrană, adăpost, îmbrăcăminte, acces la servicii de sănătate și manuale școlare, pe care familiile nu și le puteau permite.²⁸

Cu toate acestea, instituționalizarea poate fi, de asemenea, legată de inegalitățile din țările cu venituri medii-superioare și din țările cu venituri ridicate, în care structurile de îngrijire sau de învățământ rezidențial permit, sau sunt percepute că oferă, oportunități educaționale mai bune și șanse de viață asociate pentru copiii din comunitățile defavorizate sau marginalizate.³⁰

3 Lipsa unor servicii accesibile și incluzive pentru copiii cu nevoi educaționale speciale sau cu

Copiii sunt expuși unui risc sporit de a fi trimiși în îngrijire rezidențială și în servicii educaționale rezidențiale atunci când nu au acces la servicii comunitare incluzive de educație și la alte servicii. Cercetarea programatică a Lumos a evidențiat faptul că acest lucru s-a întâmplat în special în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale sau cu dizabilități (CESD). În unele cazuri, copiii cu CESD nu au avut altă opțiune decât să acceseze serviciile educaționale la nivel rezidențial. Cu toate acestea, au existat factori sociali de plasament conform cărora instituțiile satisfăceau o serie mai largă de necesități ale copiilor și nu doar necesitatea pentru educație. Aceasta includea îngrijirile generale, ușurând astfel situația familiilor care se confruntau deja cu dificultăți financiare sau cu stabilitatea familială.

4 **Tratamentul discriminatoriu al comunităților marginalizate sau defavorizate**

În unele contexte, actorii statului permit sau justifică instituționalizarea anumitor populații de copii într-un fel care îi afectează în mod disproporționat pe cei din comunitățile marginalizate sau dezavantajate. Printre aceștia se numără copiii străzii și copiii din comunitățile indigene, ale națiunilor titulare și tribale, pentru care accesul la educație poate fi folosit ca o justificare pentru a-i forța să fie plasați în instituții. Un participant la un grup de discuții a menționat că

„ATUNCI CÂND OFIȚERII DE POLIȚIE, JUDECĂTORII ȘI ALTE AUTORITĂȚI ALE STATULUI IDENTIFICĂ COPIII STRĂZII, ACEȘTIA SUNT LUAȚI DE PE STRĂZI ȘI PLASAȚI CU FORȚA ÎN INSTITUȚII, FOLOSIND ADESEA DREPTUL LA EDUCAȚIE CA JUSTIFICARE PENTRU ACEST LUCRU.”

Cercetările programatice ale Lumos au constatat că discriminarea structurală a dus la separarea inutilă a copiilor romi de familiile lor, în contexte cu sisteme inadecvate de servicii și sprijin.³¹ Sărăcia și condițiile precare de trai au fost factori determinanți pentru instituționalizarea copiilor romi, care au constituit majoritatea în multe instituții din eșantion.³²

5 **Alți factori, inclusiv abuzul, neglijarea, probleme de comportament și/sau conflictele cu legea**

Alți factori determinanți ai admerii în instituțiile de îngrijire și învățământ rezidențial au inclus:

- Abuzul și neglijarea. Cercetările programatice ale Lumos au constatat că abuzul și neglijarea au fost factori determinanți pentru plasarea în ambele tipuri de instituții, în unele cazuri acestea fiind cei mai răspândiți factori.
- Pierderea unui îngrijitor a fost identificată în literatura de specialitate ca fiind un factor determinant al plasamentelor în instituții rezidențiale generale. Acesta a fost evidențiat ca factor determinant al plasării în instituțiile de învățământ rezidențial doar într-unul dintre studiile analizate în literatura de specialitate.
- Probleme de comportament, care uneori duc la conflicte cu legea.^{33,34}
- Criză,³⁵ sau boală³⁶, în cadrul familiei.³⁷
- Mediile cu niveluri ridicate de violență și instabilitate socială legată de sărăcie.³⁸
- Instituționalizarea anterioară a unui părinte al unui copil, ceea ce creează un „cerc vicios”.³⁹
- Accesul la educație religioasă, cum ar fi o madrasa.⁴⁰

IMPACTUL INSTITUȚIILOR REZIDENȚIALE ASUPRA EDUCAȚIEI ȘI VIEȚII COPIILOR

1. Frecvența școlară și accesul la educație

S-a constatat că atât instituțiile de învățământ rezidențial, cât și cele de îngrijire rezidențială permit accesul la educație și la oportunități de învățare care pot fi benefice atât pentru copii, cât și pentru familiile acestora.⁴¹ Totuși, nu a fost mereu așa. De exemplu, în urma cercetării programatice a Lumos s-a constatat că unii copii din serviciile rezidențiale - atât din cele care oferă servicii educaționale la fața locului, cât și din cele care nu o fac - au lipsit complet din procesul educațional. Copiii cu dizabilități sau al căror comportament reprezenta o provocare erau cei mai susceptibili de a fi afectați; într-o instituție care oferea educație la fața locului, 46% dintre copii nu aveau acces la educație.

CERCETAREA A ARĂTAT CĂ IMPACTUL ÎNGRIJIRII ȘI AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN REGIM REZIDENȚIAL ASUPRA REZULTATELOR COPIILOR ESTE COMPLEX, IAR INSTITUȚIILE POT ATÂT EXACERBA, CÂT ȘI ATENUA EFECTELE CIRCUMSTANȚELOR INIȚIALE ALE UNUI COPIL.

2. Progresul academic și relațiile școlare

Studiul a dezvăluit o combinație de rezultate pozitive⁴² și negative⁴³ în ceea ce privește progresul academic și relațiile școlare, atât pentru copiii din îngrijire rezidențială, cât și pentru cei din învățământ rezidențial. Uneori, existau în paralel atât rezultate pozitive, cât și negative.

Unele studii au constatat rezultate școlare mai bune pentru anumite grupuri, inclusiv pentru copiii care trăiesc în condiții de sărăcie severă sau care provin din categorii de populație dezavantajate sau marginalizate istoric.⁴⁴ Cu toate acestea, au fost constatate performanțe academice compromise și dificultăți de adaptare și de apartenență pentru copiii din ambele tipuri de medii.^{45,46,47,48} Predominarea, în instituțiile de îngrijire rezidențială, a așa-numitului model medical de abordare a dizabilității, care se focusează, de obicei, pe deficiențe și lipsa capacităților, s-a dovedit a submina potențialul de învățare al copiilor.⁴⁹

3. Rezultatele în materie de sănătate și bunăstare

Studiile incluse în literatura tematică care examinau rezultatele privind starea de sănătate și bunăstarea copiilor din învățământ rezidențial identifică atât rezultate pozitive⁵⁰, cât și negative în ceea ce privește sănătatea fizică și bunăstarea mentală și socio-emoțională a copiilor.

Astfel, a fost identificat faptul că relațiile familiale perturbate și strămutarea copiilor din comunitățile lor de origine ar putea avea un impact negativ asupra sentimentului de identitate, dezvoltării emoționale și sănătății mintale a copiilor.⁵²

4. Siguranța copiilor în instituțiile de învățământ rezidențial⁵³

Doar în trei astfel de studii au fost abordate rezultatele legate de siguranță și expunerea la diverse forme de daune.⁵⁴ Toate trei au scos în evidență doar rezultate negative privind siguranța și vătămarile corporale, inclusiv bullying-ul, în rândul copiilor, rate crescând de implicare a copiilor în muncă, abuzul fizic, sexual și verbal și alte forme de violență.⁵⁵

CUM POT POLITICA ȘI PRACTICA SĂ ASIGURE DREPTURILE COPIILOR ATĂT

1. Existența unui cadru normativ și legislativ corespunzător este vital pentru a garanta accesul tuturor copiilor la educație nerezidențială

Studiul de caz din Moldova (a se vedea mai jos, pagina 10) evidențiază importanța existenței unui cadru normativ și legislativ necesare pentru a asigura accesul copiilor la educație nerezidențială și la alte servicii care să corespundă nevoilor lor. fost un factor-cheie al instituționalizărilor.

2. O abordare multisectorială „a întregului sistem”, realizată la toate nivelurile între guvern și familii, poate contribui la abordarea gamei largi de factori sociali și educaționali care determină plasamentul în instituții rezidențiale

Studiul de caz din Moldova (a se vedea mai jos - un p10) remarcă faptul că învățământul rezidențial a fost întotdeauna un element cheie a agendei guvernamentale privind reforma sistemului de îngrijire a copiilor, care a implicat ministerele responsabile de domeniile educației, asistenței sociale și ocrotire a sănătății. Aceasta demonstrează că o abordare multisectorială a reformei sistemului de îngrijire a copiilor poate garanta includerea în acest proces a instituțiilor din diferite sectoare.

Analiza literaturii tematice a evidențiat faptul că o abordare multisectorială a prestării de servicii și a sprijinului pentru familii poate genera un răspuns holistic la gama de factori sociali și economici care îi determină pe copii să ajungă în instituții rezidențiale.⁵⁶

3. Efectele negative asupra dezvoltării cauzate de învățământul rezidențial nu pot fi atenuate în mod eficient, nici prin eforturi de abordare a aspectelor specifice culturii instituționale, și nici prin îmbunătățirea rezultatelor copiilor în alte moduri

Unele studii incluse în literatura de specialitate au identificat intervenții care au produs rezultate pozitive, cum ar fi calificări academice mai bune⁵⁷ sau o ofertă educațională mai bună.⁵⁸ Cu toate acestea, altele au constatat că mulți copii continuă să se confrunte cu o serie de provocări, cum ar fi agravarea progresivă a problemelor emoționale și comportamentale⁵⁹ sau lipsa de îmbunătățire a rezultatelor școlare⁶⁰, în ciuda intervențiilor menite să le îmbunătățească.

STUDIU DE CAZ:

COLUMBIA

Politicile și practicile din domeniul educației sunt factori determinanți pentru instituționalizare. Învățământul rezidențial face parte din strategia statului de a oferi acces la educație copiilor din zone îndepărtate și rurale, unde mulți dintre ei nu au școli aproape de casă.⁶¹ Lipsa educației în comunitățile locale ale copiilor a fost un factor-cheie al instituționalizării.

Factorii sociali de instituționalizare, cum ar fi accesul la hrană sau îngrijirea copiilor în timp ce părinții muncesc, au fost, de asemenea, predominanți, ceea ce poate explica de ce copiii care locuiesc mult mai aproape au fost și ei instituționalizați. A existat o prezență masivă a elevilor ce aparțineau minorităților etnice, în special a celor din comunitățile indigene, care aveau mai puține șanse de a avea contacte frecvente cu familiile lor și mai multe șanse de a fi în clase destinate copiilor mai mici.

Învățământul rezidențial poate atât să permită, cât și să împiedice copiilor să beneficieze de întreaga gamă de drepturi ale lor. În timp ce ei beneficiază de dreptul la educație, li se refuză dreptul de a crește într-un mediu familial. Ambele drepturi sunt prevăzute în legislația columbiană, precum și în tratatele și îndrumările internaționale. Separarea copiilor de familiile lor pentru a merge la școală - adesea la distanțe lungi și cu o infrastructură de comunicare precară - provoacă dificultăți ce împiedică familiile să joace un rol semnificativ în viața de zi cu zi a copiilor lor.

Dreptul copiilor la siguranță și securitate este subminat de condițiile din căminele instituțiilor rezidențiale de educație și de lipsa unor mecanisme eficiente de protecție, precum și de izolarea lor de serviciile de ocrotire a sănătății și de protecție a copilului din afara instituțiilor rezidențiale.

UNIUNEA EUROPEANĂ⁶²

UE a demonstrat modul în care mecanismele de finanțare pot fi utilizate în mod strategic pentru a promova atât reforma sistemului de îngrijire a copiilor, cât și educația incluzivă. Aceste eforturi au fost susținute de includerea atât a reformei sistemului de îngrijire a copiilor, cât și a educației incluzive în principalele instrumente politice ale UE în domeniul drepturilor omului.

Cu toate acestea, existența unor legături mai explicite între reforma sistemului de îngrijire a copiilor și educația incluzivă la nivel politic sau programatic ar putea consolida aceste realizări. Având în vedere interconexiunile inerente dintre cele două, o abordare mai integrată ar cataliza un efect multiplicator, deoarece reformele realizate în fiecare domeniu ar fi complementare, s-ar suprapune și s-ar consolida reciproc.

MOLDOVA

Cu sprijinul potrivit, copiii cu necesități speciale și dizabilități pot învăța în școlile generale. Dezvoltarea educației incluzive în Moldova a înfirmat convingerea unora conform căreia instituționalizarea copiilor cu dizabilități este „necesară”.

O abordare multisectorială sistemică și colaborativă care implică organisme publice atât din sectorul educației, cât și din cel al asistenței sociale, precum și părți interesate cheie, cum ar fi ONG-urile, a stat la baza succeselor Republicii Moldova în reformarea sistemului rezidențial de îngrijire a copiilor și în dezvoltarea educației incluzive în cadrul procesului de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor. Acest lucru evidențiază faptul că reformele din domeniul îngrijirii și educației sunt elemente integrante, suprapuse și – în mare măsură – indivizibile, ale unui proces holistic de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor.

Legislația și politicile, de la strategia națională globală și planul de acțiune pentru reforma sistemului de îngrijire a copiilor, care includea sectoarele educației, asistenței sociale și sănătății, până la elemente mai specifice, inclusiv un cadru conceptual și juridic pentru educația incluzivă, au redus dramatic numărul de copii din învățământul rezidențial și alte tipuri de instituții și au crescut numărul de copii cu NESD în școlile generale nerezidențiale.

Este necesară continuarea implementării și a monitorizării pe măsură ce Moldova continuă reformele.

Participarea donatorilor la dezvoltarea serviciilor incluzive este foarte importantă și a adus un plus de valoare contribuției statului.

INDONEZIA

Personalul din instituțiile de îngrijire rezidențială a fost redistribuit cu succes, cu ajutorul unei instruirii adecvate și prin consolidarea capacităților, pentru a deveni educatori comunitari și furnizori de programe nerezidențiale pentru copiii cu dizabilități medii și profunde.

O abordare multisectorială a permis această redistribuire a personalului în roluri care, în mod tradițional, sunt gestionate de alt sector. Transferul de resurse umane din sectorul de îngrijire în sectorul de învățământ a însemnat că personalul poate fi repartizat acolo unde este nevoie în cadrul sistemului și a deschis, de asemenea, oportunități de formare și dezvoltare profesională.

Împuternicirea și consolidarea familiilor pentru a sprijini și a participa la educația copiilor lor a contribuit la asigurarea faptului că copiii cu dizabilități nu sunt excluși din procesul educațional.

Participarea copiilor la educația în cadrul comunității a contribuit la schimbarea atitudinilor în cadrul familiilor și comunităților față de educația copiilor cu dizabilități, eliminând barierele din calea incluziunii.

PRINCIPALELE CONCLUZII ȘI DISCUȚII

În multe părți ale lumii, familiile sunt nevoite să aleagă între drepturile fundamentale ale copiilor lor: dreptul de a avea acces la educație și dreptul la o viață de familie.

Toate drepturile copilului sunt indivizibile și interconectate: dreptul la educație și dreptul la viața de familie ar trebui să fie considerate la fel de importante și să se consolideze reciproc, iar guvernele ar trebui să se asigure că toate familiile au acces la o gamă de servicii universale de bună calitate, la nivel de comunitate, pentru a le permite acestora și copiilor lor să ia decizii libere și informate cu privire la educație. Învățământul rezidențial poate oferi, sau poate fi perceput că oferă oportunități mai bune, dar acest lucru vine în mod inevitabil cu prețul separării copiilor de familiile lor.

Accesul la educație comunitară, incluzivă și de înaltă calitate este esențial pentru succesul reformei sistemului de îngrijire a copiilor. În mod ideal, reformele din sectorul educației și din cel al asistenței sociale ar trebui să fie realizate împreună, utilizând o abordare la nivelul întregului sistem, cu o planificare și o colaborare comună între aceste sectoare și alte sectoare relevante.

Vulnerabilitatea socio-economică sporește riscul de separare inutilă a copiilor și a familiilor și permite accesul în instituții de învățământ rezidențial. Cercetarea a arătat că, copiii sunt internați în centre rezidențiale atunci când părinții nu au mijloacele sau capacitatea de a avea grijă de ei. Acest lucru evidențiază necesitatea de a aborda factorii sociali care determină instituționalizarea prin intermediul unor servicii accesibile, incluzive, la nivel de comunitate și de sprijin care să ajungă la toți copiii și la familiile care au nevoie de ele.

Învățământul rezidențial poate dăuna și dăunează sănătății, bunăstării și dezvoltării copiilor, așa cum se întâmplă și în instituțiile de îngrijire rezidențială. La fel, este clar că anumite presupuneri – cum ar fi convingerea că frecventarea instituțiilor de educație rezidențială va duce în mod inerent la rezultate educaționale mai bune pentru copiii care le frecventează – pot fi nefondate. Acest studiu demonstrează că, în timp ce unii copii pot avea unele rezultate pozitive, acestea pot coexista cu un număr de rezultate negative și pot fi subminate de acestea.

Înțelegerea și abordarea normelor, atitudinilor și practicilor reprezintă o pârgie esențială pentru schimbare. Este esențial să înțelegem și să abordăm modul în care acestea pot afecta deciziile de plasare a copiilor în servicii rezidențiale și, uneori, reflectă discriminarea față de grupurile marginalizate.

Procesele de reformă ar trebui să implice atât sectorul asistenței sociale, cât și cel al învățământului, cu o planificare și o colaborare comună, pentru a permite o abordare integrată a reformelor în domeniul învățământului și al asistenței sociale. Acest lucru este esențial pentru a aborda gama de factori sociali și motivaționali ai instituționalizării și pentru a se asigura că eforturile din cadrul diferitelor sectoare se consolidează reciproc.

Intervențiile multisectoriale la nivel de sistem reprezintă o modalitate bună de a permite transferul eficient de resurse de la serviciile rezidențiale la cele nerezidențiale și între sectoare, atunci când este necesar.⁶³ Acest lucru include resurse umane, financiare și materiale. Serviciile rezidențiale sunt adesea foarte costisitoare în comparație cu serviciile nerezidențiale, ceea ce înseamnă că resursele financiare valoroase pot fi folosite pentru a sprijini un număr mai mare de copii în cadrul comunității decât în mediul rezidențial.⁶⁴

Acest lucru are avantajul de a evita daunele legate de instituție și, în același timp, de a canaliza mai multe resurse către prevenirea separărilor inutile. Chiar și atunci când intervențiile în mediile rezidențiale pot avea un anumit impact pozitiv, acestea necesită bugete și expertiză care ar putea fi folosite pentru a finanța școlile din comunitate și alte servicii care răspund intereselor superioare ale copiilor și le permit acestora să aibă acces la drepturile lor.

Finanțatorii au un rol principal în facilitarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor, care ar trebui să fie valorificat prin asigurarea acordării de fonduri pentru programe care pun în aplicare procese holistice de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor. Impactul pozitiv al finanțatorilor care investesc în reforma sistemului de îngrijire a copiilor poate fi consolidat și mai mult prin recunoașterea relației dintre reforma sistemului de îngrijire a copiilor și învățământ și prin asigurarea faptului că fondurile sunt alocate în conformitate cu aceasta.

În prezent, există o lipsă de cercetări de bună calitate în ceea ce privește relația dintre învățământ și îngrijirea rezidențială la nivel global. Cele existente demonstrează prejudecăți de ordin geografic față de nordul planetei, ceea ce înseamnă că înțelegerea de către noi a relației dintre învățământ și îngrijirea rezidențială este limitată de termeni, concepte, limbaj și ipoteze care reflectă acest domeniu de aplicare limitat. Mediile rezidențiale sunt modelate și definite de prevederile administrative și juridice ale sistemelor de protecție socială din diferite țări și de alți factori care au un impact asupra modului în care sunt satisfăcute nevoile de bază ale copiilor și sunt protejate drepturile acestora. Prin urmare, sunt necesare mai multe dovezi globale pentru a înțelege pe deplin intersecția dintre îngrijirea în regim rezidențial și învățământ.

De asemenea, nu există date comparative privind rezultatele academice (și costurile) între un copil care învață într-o școală locală, complet incluzivă, și un copil care învață într-o instituție rezidențială. În mod similar, rezultatele cercetărilor conduse de copii constituie o lacună semnificativă în ceea ce privește dovezile care ar trebui să fie abordată.

PRINCIPALELE RECOMANDĂRI PENTRU CONSULTARE

PENTRU AUTORITĂȚILE NAȚIONALE ȘI LOCALE

Autoritățile trebuie să se asigure că eforturile de a progresa atât în ceea ce privește reforma sistemului de îngrijire a copiilor, cât și accesul la educație se consolidează reciproc. Reforma sistemului de îngrijire a copiilor ar trebui să ia în considerare factorii și problemele comune, înțelegând în același timp factorii specifici fiecărui context. Așadar, toate acțiunile de răspuns ar trebui să fie adaptate la contextul fiecărei țări în parte. Cu toate acestea, se aplică următoarele recomandări generale.

Implementarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor:

Implementarea reformei holistice a sistemului de îngrijire a copiilor, recunoscând faptul că lipsa accesului la educație este un factor cheie al instituționalizării și asigurând existența unor opțiuni educaționale alternative. Aceasta înseamnă că planificarea și realizarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor ar trebui să implice reprezentanți ai tuturor grupurilor de părți interesate, inclusiv: direcțiile naționale și locale de educație, asistență socială, sănătate, sectorul judiciar, ONG-uri și societatea civilă, precum și alți actori relevanți.

Prioritizarea sprijinului acordat familiilor, inclusiv prin elaborarea unor strategii adecvate pentru a aborda direct sărăcia în familie și bunăstarea economică a familiilor.

- **Garantarea faptului că îngrijirea în familie și în serviciile de îngrijire comunitare sunt prioritare în toate politicile referitoare la îngrijirea și protecția copiilor.**
- **Asigurarea faptului că serviciile de îngrijire alternativă de tip familial sau comunitare sunt disponibile pentru copiii care au nevoie de ele.**
- **Protejarea și transferarea resurselor de la mediile instituționale către alternative bazate pe comunitate și familie, în cadrul procesului de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor.**

Implicarea copiilor și a tinerilor în calitate de actori-cheie în procesul de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor, inclusiv în conceperea, implementarea, monitorizarea și evaluarea acestuia. Acest lucru înseamnă stabilirea unor procese și mecanisme semnificative și eficiente, potrivite copiilor, care să le permită acestora să contribuie. Acest proces trebuie să fie echitabil, conceput pentru a combate discriminarea și să includă toate categoriile afectate, inclusiv copiii din comunitățile indigene, copiii din grupurile etnice minoritare, copiii cu dizabilități, copiii străzii și alte grupuri minoritare.

Asigurarea legislației, politicilor și reglementărilor necesare pentru a permite realizarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor, în special dezvoltarea și consolidarea îngrijirii în familie și servicii bazate pe comunitate. În paralel, ar trebui să fie elaborate standarde și îndrumări naționale pentru a sprijini implementarea, durabilitatea și calitatea serviciilor.

Evaluarea resurselor financiare, umane și materiale legate de sistemul de servicii rezidențiale. Asigurarea protejării și transferării acestora către servicii alternative bazate pe familie și comunitate, ca parte a reformei sistemului de îngrijire a copiilor.

Planificarea și implementarea unei strategii de comunicare specifice pentru a aborda normele, atitudinile și practicile aplicate în cadrul comunităților, de către furnizorii de servicii și mecanismul de gatekeeping, care duc la luarea deciziilor de plasare a copiilor în servicii rezidențiale și, uneori, la discriminare față de grupurile marginalizate.

Consolidarea sistemelor de învățământ, inclusiv promovarea educației incluzive:

- Consolidarea și menținerea relațiilor de lucru solide între direcțiile responsabile de învățământ și de asistență socială, inclusiv protecție socială.
- Garantarea disponibilității și accesului tuturor copiilor la învățământul nerezidențial de înaltă calitate în comunitate.
- Prioritizarea dezvoltării sistemelor de educație incluzivă nerezidențială la toate nivelurile. Asigurarea ca personalul didactic și non-didactic din școli beneficiază de formările și resursele necesare pentru a asigura o incluziune semnificativă a copiilor cu dizabilități.
- Elaborarea de politici și practici care să recunoască legătura dintre învățământ și instituționalizare în cadrul dezvoltării sistemelor de educație incluzivă, care să abordeze inclusiv și factorii determinanți ai instituționalizării, ca obstacole în calea educației incluzive.

PENTRU SOCIETATEA CIVILĂ

Sectorul învățământului și cel al reformei sistemului de îngrijire a copiilor ar trebui să colaboreze pentru a colecta un set comun de dovezi cu referire la corelația dintre învățământ și îngrijirea instituțională, pentru a oferi o imagine mai detaliată a situației în ansamblu și a practicilor eficiente. Mediul academic ar trebui să participe la această inițiativă ori de câte ori este posibil.

Reprezentanții societății civile implicați în reforma sistemului de îngrijire a copiilor trebuie:

- să construiască și să mențină relații de lucru solide cu colegii din sectorul de învățământ. Să se asigure că părțile interesate înțeleg legătura dintre reforma sistemului de îngrijire a copiilor și accesul la învățământ și colaborează pentru a îmbunătăți accesul la învățământ nerezidențial în comunitate.
- să se asigure că accesul la educație este abordat drept un domeniu prioritar în discuțiile cu autoritățile publice cu privire la reforma sistemului de îngrijire a copiilor.

Reprezentanții societății civile implicați în reforma sistemului de învățământ trebuie:

- să construiască și să mențină relații de lucru strânse cu partenerii din sectorul reformării sistemului de îngrijire a copiilor. Să se asigure că dreptul copiilor la viața de familie nu este considerat secundar față de dreptul lor de a avea acces la o educație incluzivă și de calitate.
- Să se asigure că oferirea accesului la servicii de educație de înaltă calitate și incluzive pentru copii constituie un domeniu prioritar în discuțiile cu autoritățile cu privire la reforma sistemului de îngrijire a copiilor și în măsură să crească accesul la educație pentru toți.

Organizațiile neguvernamentale regionale și internaționale active în domeniile educației și al reformei sistemului de îngrijire a copiilor, precum și în cele conexe, ar trebui să depună eforturi pentru a crește gradul de conștientizare privind relația dintre învățământ și îngrijirea instituțională în rândul tuturor actorilor. Este necesar să se acorde prioritate colaborării pentru a permite o înțelegere integrată a acestor aspecte.

Construirea unei baze de dovezi privind relația dintre învățământ și îngrijirea instituțională, cu implicarea mediului academic ori de câte ori este posibil.

PENTRU FINANȚATORI ȘI DONATORI PRIVAȚI

Implementarea politicilor/îndrumărilor care să se opună instituționalizării copiilor și să sublinieze angajamentul față de reforma sistemului de îngrijire a copiilor.

Donarea și utilizarea resurselor financiare pentru a realiza o viziune și o strategie pe termen lung de transformare durabilă a îngrijirii și intervenției de protecție a copilului bazate pe drepturi și fundamentate pe cele mai bune practici.

Asigurarea faptului că donațiile pentru proiecte și intervenții educaționale nu contribuie la perpetuarea îngrijirii instituționale a copiilor, că acestea acordă prioritate educației incluzive și facilitarea unei colaborări mai bune între sectoarele de învățământ și cel de reformare a sistemului de îngrijire a copiilor ca parte a programelor lor. Vă rugăm să consultați www.childrennotorphans.org pentru informații suplimentare cu privire la acest proces.

NOTELE DE FINAL

01. Nurturing Care (n.d.). What is Nurturing Care? [pagină web]. <https://nurturing-care.org/what-is-nurturing-care/> [accessed 3 Feb 2023].
02. Berens, A.E. & Nelson, C.A. (2015). The science of early adversity: is there a role for large institutions in the care of vulnerable children? [Știința adversității precoce: există un rol pentru instituțiile mari în îngrijirea copiilor vulnerabili?]. *The Lancet*, 386(9991), 388-98.
03. Dozier, M., și alții (2014). Declarația de consens privind îngrijirile de grup pentru copii și tineri: O declarație de politică a Asociației Americane de Ortopsihiatrie. *The American Journal of Orthopsychiatry*, 84(3): 219-225.
04. Mulheir, G. (2012). Deinstitutionalisation – A Human Rights Priority for Children with Disabilities [Dezinstituționalizarea – o prioritate a drepturilor omului pentru copiii cu dizabilități]. *The Equal Rights Review*, 9: 117-137.
05. Desmond, C., Watt, K., Saha, A., et al. (2020). Prevalence and number of children living in institutional care: global, regional, and country estimates [Prevalența și numărul de copii care trăiesc în îngrijire instituțională: estimări la nivel mondial, regional și național]. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5): 370-377.
06. Berens, A.E. & Nelson, C.A. op. cit.
07. Comisia ONU pentru Drepturile Omului. (1990). Convenția cu privire la drepturile copilului. E/CN.4/RES/1990/74. Articolele 9, 7 și 18.
08. Adunarea Generală ONU. (2006). Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități. A/RES/61/106. Articolele 7.1, 23.4 și 23.5.
09. Adunarea Generală ONU. (2010). Directive privind îngrijirea alternativă a copiilor: rezoluție adoptată de Adunarea Generală. A/RES/64/142. Alinetele 9 și 15 și articolele 32, 33, 34 și 38.
10. Adunarea Generală ONU (2019). Rezoluție adoptată de Adunarea Generală pe 18 decembrie 2019 cu privire la drepturile copiilor. A/RES/74/133.
11. UNICEF, „Dreptul la educație este unul dintre cele mai importante principii pentru a deveni o școală care respectă drepturile” <https://www.unicef.org/ro/rights-respecting-schools/the-rsa/the-right-to-education/> [accessed 3 Feb 2023].
12. Comisia ONU pentru Drepturile Omului, op. cit., articolul 29.
13. Adunarea Generală ONU. (1966). Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale. Seria de tratate, 999, 171. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>. Articolul 13.
14. Adunarea Generală ONU. (1948). Declarația Universală a Drepturilor Omului. 217 A (III). <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>. Articolul 26.
15. Organizația Națiunilor Unite A/RES/70/1 (Distri.: General 21 octombrie 2015). Rezoluție adoptată de Adunarea Generală pe 25 septembrie 2015 [fără referire la Comisia principală (A/70/L.1) 70/1. Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=En].
16. Family For Every Child. (2016). Schools that care: A review of linkages between children's education and care [Școli cărora le pasă: O analiză a legăturilor dintre educația și îngrijirea copiilor].
17. O instituție este orice tip de unitate rezidențială caracterizată de o cultură instituțională, care poate include: izolarea și segregarea de viață și serviciile comunității depersonalizate (lipsa bunurilor personale și a semnelor și simbolurilor de individualitate și umanitate); rigiditatea rutinei, indiferent de voință și preferințe personale (orare fixe și repetitive pentru trezire, masă și activități), indiferent de preferințele sau nevoile individuale); tratamentul în bloc (tratarea persoanelor în grupuri fără intimitate sau individualitate); diferențe de statut între personal și copiii instituționalizați. A se vedea: Comisia Europeană. (2009). Raport al Grupului de experți ad-hoc privind tranziția de la îngrijirea instituțională la cea comunitară. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langid=en&catid=89&newsid=6148&furtherNews=yes> [accesat pe 3 iunie 2021].
18. Family For Every Child, op. cit.
19. Desmond, C., Watt, K., Saha, A., și alții (2020). Prevalence and number of children living in institutional care: global, regional, and country estimates [Prevalența și numărul de copii care trăiesc în îngrijire instituțională: estimări la nivel mondial, regional și național]. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5): 370-377.
20. Shevarian, J. (2011). Boarding school syndrome: broken attachments a hidden trauma [Sindromul internatului: atașamentele distruse, o traumă ascunsă]. *British Journal of Psychotherapy*, 27(2): 138-155.
21. Ibid.
22. Smith A. in unele Secretariatului Forumului permanent al Organizației Națiunilor Unite pentru probleme indigene (2009). Populația indigenă și internate: un studiu comparativ. https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/E_C_19_2009_crp1.pdf [Accesat 29 noiembrie 2022].
23. Ibid.
24. Smith, A. on behalf of the Secretariat of the United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues (2009). Indigenous People and Boarding Schools: A Comparative Study. https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/E_C_19_2009_crp1.pdf [Accesat 29 Nov 2022].
25. RELAF and UNICEF (2013) Discriminación en las instituciones de protección de niñas, niños y adolescentes. [Discriminarea în instituțiile pentru protecția copiilor și adolescenților]. https://www.observatoriodelainfancia.es/ficherosioa/instituciones/4053_d_Discriminacion_en_las_instituciones_de_cuidado_en_LAC.pdf [Accesat 20 iunie 2019].
26. Comisia Pentru Adevăr și Reconciliere din Canada (2015). Școlile rezidențiale din Canada: Moștenirea: Raportul final al Comisiei Comisia Pentru Adevăr și Reconciliere din Canada. Volumul 5. <https://www.jstor.org/stable/j.ctt19rmbaj> [Accesat 29 noiembrie 2022].
26. Nathan, S. (2022). Genocidul în Australia. <https://australian.museum/learn/first-nations/genocide-in-australia/> [accesat 3 februarie 2023].
27. Cercetările programatice ale Lumos s-au concentrat asupra țării aflate la etapele inițiale de reformare a sistemelor de îngrijire, ceea ce înseamnă că nu existau suficiente servicii comunitare suficiente și accesibile pentru a sprijini familiile vulnerabile din punct de vedere socio-economic.
28. De Silva & PUNCHHAWA, (2011). Factori de respingere și atracție a instituționalizării copiilor. <https://bettercarenetwork.org/library/the-continuum-of-care/residential-care-push-and-pull-factors-of-institutionalization-of-children-a-study-based-in-the-eastern-province-of-29>. Bennett, T., Ramsaroop, S., & Petersen, N. (2021). A confluence of liminality in a rural learner transitioning to boarding school in South Africa [O confluență a liminalității la un elev din mediul rural care face tranziția către un internat în Africa de Sud]. *Issues in Educational Research*, 31(2), 404-420.; Wang, A., Medina, A., Luo, R., et al. (2016). To board or not to board: Evidence from nutrition, health and education outcomes of students in rural China [A instituționalizarea sau nu: dovezi privind nutriția, sănătatea și rezultatele educaționale ale elevilor din zonele rurale din China]. *China & World Economy*, 24(3): 52-66; Wang, S., & Mao, Y. (2018). The effect of boarding on campus on left-behind children's sense of school belonging and academic achievement: Chinese evidence from propensity score matching analysis [Efectul plasării în campus asupra sentimentului de apartenență școlară și a rezultatelor școlare ale copiilor rămași în urmă: dovezi chinezești din analiza corelării punctualității de propensiune]. *Asia Pacific Journal of Education*, 38(3): 378-393; Zhang, D. (2019). Constructing social networks and mobilizing social capital: Case studies of two Tibetan students in a Beijing inland boarding school [Construirea rețelelor sociale și mobilizarea capitalului social: Studii de caz a doi elevi tibetani dintr-un internat din Beijing]. *International Journal of Comparative Education and Development*; Tan, M., & Bodovski, K. (2020). Compensating for Family Disadvantage: An Analysis of the Effects of Boarding School on Chinese Students' Academic Achievement [Compensarea dezavantajelor familiale: O analiză a efectelor școlii-internat asupra performanțelor academice ale elevilor chinezi]. *Forum for International Research in Education*, 6(3): 36-57. Y. (2018). The effect of boarding on campus on left-behind children's sense of school belonging and academic achievement: Chinese evidence from propensity score matching analysis. *Asia Pacific Journal of Education*, 38(3): 378-393; Zhang, D. (2019). Constructing social networks and mobilizing social capital: Case studies of two Tibetan students in a Beijing inland boarding school. *International Journal of Comparative Education and Development*; Tan, M., & Bodovski, K. (2020). Compensating for Family Disadvantage: An Analysis of the Effects of Boarding School on Chinese Students' Academic Achievement. *Forum for International Research in Education*, 6(3): 36-57.
30. Alexander-Snow, M. (2011). The Piney Woods School: An exploration of the historically Black boarding school experience in shaping student achievement, cultural esteem, and collegiate integration [Școala Piney Woods: O explorare a experienței unui internat destinat istoric persoanelor de culoare în modelarea performanțelor elevilor, a respectului față de cultură și a integrării colegiale]. *Urban Education*, 46(3): 322-341; Mander, D. J. (2015). Enabling voice: Aboriginal parents, experiences and perceptions of sending a child to boarding school in Western Australia [Activarea vocii: Părinții aborigeni, experiențele și percepțiile părinților aborigeni în legătură cu trimiterea unui copil la un internat în Australia de Vest]. *The Australian Journal of Indigenous Education*, 44(2): 173-183.; Mander, D. J., Cohen, L., & Pooley, J. A. (2015). 'If I wanted to have more opportunities and go to a better school, I just had to get used to it': Aboriginal students' perceptions of going to boarding school in Western Australia [Dacă voiam să am mai multe oportunități și să merg la o școală mai bună, trebuia doar să mă obișnuiesc cu asta': Percepțiile elevilor aborigeni despre școala-internat din Australia de Vest]. *The Australian Journal of Indigenous Education*, 44(1): 26-36; Behaghel, L., De Chaisemartin, C., & Gurgand, M. (2017). Ready for boarding? The effects of a boarding school for disadvantaged students [Sunteți gata de instituționalizare? Efectele internatului asupra elevilor dezavantajați]. *American Economic Journal: Applied Economics*, 9(1): 140-6; Shi, Y. (2020). Who benefits from selective education? Evidence from elite boarding school admissions [Cine beneficiază de învățământul selectiv? Dovezi din procesul de admitere în internatele de elită]. *Economics of Education Review*, 74, 101907.
31. Central European pentru Drepturile Romilor (2021). Blighted Lives: Romani Children in State Care [Vieți distruse: copiii romilor în cadrul îngrijirilor de stat]. <http://www.errc.org/reports-submissions/blighted-lives-romani-children-in-state-care> [Accesat 28 octombrie 2022].
32. De exemplu, într-o țară în care comunitatea romă reprezenta 5% din totalul populației, copiii romi reprezentau între 34% și 78% din numărul total al copiilor instituționalizați.
33. Griffith, A. K., Trout, A. L., Epstein, M. H., și alții (2010). Predicting the Academic Functioning of Youth Involved in Residential Care [Anticiparea funcționării academice a tinerilor implicați în îngrijirea rezidențială]. *Journal of At-Risk Issues*, 15(2): 27-34; Severinsson, S. (2016). Documentation for students in residential care: network of relations of human and non-human actants [Documentația pentru studenții din centrele de plasament: rețeaua de relații dintre actanți umani și non-umani]. *International Journal of Inclusive Education*, 20(9): 921-933; Huefner, J. C., Ringle, J. L., Thompson, și alții (2018). Economic evaluation of residential length of stay and long-term outcomes [Evaluarea economică a duratei de ședere în centrele rezidențiale și a rezultatelor pe termen lung]. *Residential Treatment for Children & Youth*, 35(3): 192-208; Rimehaug, T., Undheim, A. M., & Ingul, J. M. (2018). Learning Problems among Adolescents in Residential Youth Care [Probleme de învățare în rândul adolescenților din centrele rezidențiale pentru tineri]. *Residential Treatment for Children & Youth*, 35(1): 24-26; Marion, E., & Mann-Feder, V. (2020). Supporting the educational attainment of youth in residential care: From issues to controversies [Sprijinirea nivelului educațional al tinerilor din centrele de plasament de la probleme la controverse]. *Children and Youth Services Review*, 113.
34. Manninen, M., Pankkoski, M., Gissler, M., și alții (2015). Adolescents in a residential school for behavior disorders have an elevated mortality risk in young adulthood [Adolescenții care frecventează o școală rezidențială pentru tulburări de comportament prezintă un risc ridicat de mortalitate în primii ani ai maturității]. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 9(1): 1-7; Mastroratti, P., Ainsworth, F., & Huefner, J. C. (2020). Demonstrating the effectiveness of a residential education programme for disengaged young people: a preliminary report [Demonstrarea eficacității unui program de învățământ rezidențial pentru tinerii neimplicați: un raport preliminar]. *Children Australia*, 45(4): 312-316; Mooney, G., & Leighton, P. (2019). Troubled affluent youth's experiences in a therapeutic boarding school. *The elite arm of the youth control complex and its implications for youth justice [Experiențele tinerilor cu probleme din familii bogate într-un internat terapeutic: bratul de elită al complexului de control al tinerilor și implicațiile sale pentru justiția pentru tineri]*. *Critical Criminology*, 27(4): 611-626; Weng, X., Chui, W. H., & Kim, T. Y. (2018). Residential education as an alternative for promoting psychosocial and behavioral outcomes among high-risk young Macanese males [Învățământul rezidențial ca alternativă pentru promovarea rezultatelor psihosociale și comportamentale în rândul tinerilor macanezi de sex masculin suptuși unui risc sporit]. *Children and Youth Services Review*, 88: 514-520.
35. Celeste, Y. S. C. (2011). Perspectives of looked-after children on school experience — a study conducted among primary school children in a children's home in Singapore [Perspectivele copiilor din centrele de plasament cu privire la experiența școlară — un studiu realizat în rândul copiilor de școală primară dintr-un centru de plasament din Singapore]. *Children and Society*, 25(2): 139-150; García-Molsosa și alții, 2021
36. Meli, B. M. (2015). Provision of Vocational Skills Education to Orphans: Lessons from Orphanage Centres in Dar es Salaam City, Tanzania [Prestarea serviciilor de învățământ profesional pentru orfani: Lecții de la centrele de orfelinat din orașul Dar es Salaam, Tanzania]. *Journal of Education and Practice*, 6(15): 65-75; Roche, S. (2019). A scoping review of children's experiences of residential care settings in the global South [O analiză a experiențelor copiilor din instituțiile de îngrijire rezidențială din zonele de sud ale globului]. *Children and youth services review*, 105, 104448.
37. 'Which undermines the family's capacity to look after the child'.
38. Mander, op. cit.; Mander et al. op. cit.; Nelson, J. D., și alții (2018). Boarding School for First-Grade Black Boys: Stereotypes, a Single-Sex Program, and the School-to-Prison Pipeline [Internatul pentru băieții de culoare din clasa întâi: Stereotipurii, program pentru pesonele unui sex și calea de la școală spre închisoare]. *Boyhood Studies*, 11(2): 34-52.
39. Hope and Homes for Children. (2013). The Illusion of Protection. <https://www.hopeandhomes.org/publications/ukraine-orphanage-system-report-illusion-of-protection/>.
- Ramirez Velázquez, J. (2017). El Internado de Villa de las Niñas como comunidad emocional. *Disciplina y control de los cuerpos en el encierro. Revista de estudios sociales*, 6(2): 29-41.; Sanyal, U., & Farah, S. (2019). Discipline and Nurture: Living in a girls' madrasa, living in community. *Modern Asian Studies*, 53(2): 411-450.
40. Ramirez Velázquez, J. (2017). El Internado de Villa de las Niñas como comunidad emocional. *Disciplina y control de los cuerpos en el encierro. Revista de estudios sociales*, 6(2): 29-41.; Sanyal, U., & Farah, S. (2019). Discipline and Nurture: Living in a girls' madrasa, living in community [Disciplină și educație: viața într-o madrasa pentru fete, viața în comunitate]. *Modern Asian Studies*, 53(2): 411-450.
41. Morantz, G., & Heymann, J. (2010). Life in institutional care: the voices of children in a residential facility in Botswana [Viața în îngrijirea instituțională: vocile copiilor dintr-o instituție rezidențială din Botswana]. *AIDS Care*, 22(1): 10-16; Moyo, S., Susa, R., & Guduyanga, E. (2015). Impact of institutionalisation of orphaned children on their wellbeing [Impactul instituționalizării copiilor orfani asupra bunăstării acestora]. *IOSR Journal of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 20(6): 63-69; Okon, G. J., Ushie, E. M., & Otu, J. E. (2020). Socioeconomic well-being of orphans and vulnerable children in orphanages within Cross River State, Nigeria [Bunăstarea socio-economică a orfanilor și a copiilor vulnerabili din orfelinetele din statul Cross River, Nigeria]. *African Journal of Career Development*, 2(1): 1-7; De Silva & PUNCHHAWA, op. cit.; Carpenter, K. (2014). Using orphanage spaces to combat envy and stigma [Utilizarea spațiilor din orfelinete pentru a combate invidia și stigmatizarea]. *Children Youth and Environments*, 24(1): 124-137; Carpenter, K. (2015). Continuity, complexity and reciprocity in a Cambodian orphanage [Continuitatea, complexitatea și reciprocitatea într-un orfelinat din Cambodgia]. *Children & Society*, 29(2): 85-94; Miller, A., & Beazley, H. (2022). 'We have to make the tourists happy';
- orphanage tourism in Siem Reap, Cambodia through the children's own voices [„Trebuie să îi facem fericiți pe turiști”; turismul în orfelinetele din Siem Reap, Cambodgia, prin vocea copiilor]. *Children's Geographies*, 20(1): 51-63; Johnson, C. M. (2015). Gender, empowerment, and cultural preservation at Topu Honis shelter home, Timor-Leste [Genul, împuternicirea și conservarea culturală în adăpostul Topu Honis, Timorul de Est]. *Gender, Place & Culture*, 22(10): 1408-1425; Ruiz-Casares, M., & Phommavong, S. (2016). Determinants and Consequences of Children Living Outside of Parental Care in Lao People's Democratic Republic: Views and Experiences of Adults and Young People in Family and Residential Care [Factori determinanți și consecințe asupra copiilor care trăiesc în afara sistemului de îngrijire parentală în Republica Democrată Populară Laos: puncte de vedere și experiențe ale adulților și tinerilor din centrele de plasament familial și rezidențial]. *Global Social Welfare*, 3(2): 125-135; Bennett et al. op. cit.; Finnac, C. (2020). Can a Total Institution Be a 'Castle of Hope'? The Case of an Indian Residential School for 27,000 Indigenous Students [Poate fi o instituție totală un „castel al speranței”? Cazul unei școli rezidențiale indiene pentru 27.000 de elevi indigeni]. *Australian and International Journal of Rural Education*, 30(2): 29-43; Su, X., Harrison, N., & Moloney, R. (2018). Becoming familiar strangers: an exploration of inland boarding school education on cultural wellbeing of minority students from Xinjiang province [Când străinii devin familiari: o explorare a educației în internatele din interiorul țării asupra bunăstării culturale a elevilor minoritari din provincia Xinjiang]. *Australian and International Journal of Rural Education*, 28(2): 3-1; Zhang, op. cit.
42. Jones, L. P. (2012). Predictors of success in a residential education placement for foster youths [Predicții ai succesului într-o instituție de învățământ rezidențial pentru tinerii din centrele de plasament]. *Children & Schools*, 34(2): 103-113; Huefner et al. op. cit.; Alexander-Snow, op. cit.; Carpenter, op. cit.; Johnson, op. cit.; Roche, op. cit.; Bennett et al. op. cit.; Foliano, F., Green, F., & Sartarelli, M. (2019). Away from home, better at school. The case of a British boarding school. [Departare de casă, mai bine la școală. Cazul unei școli-internat din Marea Britanie]. *Economics of Education Review*, 73, 101911; Liu, M., & Villa, K. M. (2020). Solution or isolation: Is boarding school a good solution for left-behind children in rural China? [Soluție sau izolare: este școala-internat o soluție bună pentru copiii rămași în urmă în zonele rurale din China?]. *China Economic Review*, 61, 101456; Macdonald, M. A., Gringart, E., Ngarritin Kessarar, T., și alții (2018). A 'better' education: An examination of the utility of boarding school for Indigenous secondary students in Western Australia [O educație „mai bună”: examinarea utilității școlii internat pentru elevii de liceu indigeni din Australia de Vest]. *Australian Journal of Education*, 62(2): 192-216; Shi, op. cit.; Yao, E. S., Deane, K. L., & Bullen, P. (2015). Trends and transitions from secondary school: Insights from a boarding school for disadvantaged New Zealand youth [Tendințe și tranziții de la școala secundară: perspective școlii-internat pentru tinerii dezavantajați din Noua Zeelandă]. *Journal of Youth Studies*, 18(10): 1347-1365; Gutman, L. M., Vorhaus, J., Burrows, R., și alții (2018). A longitudinal study of children's outcomes in a residential special school [Un studiu longitudinal al rezultatelor obținute de copii într-o școală specială rezidențială]. *Journal of Social Work Practice*, 32(4): 409-421; Mastroratti et al. op. cit.; Weng et al. op. cit.
43. Griffith et al., op. cit.; van Uzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J., Duschinsky, R. și alții (2020). Institutionalisation and deinstitutionalisation of children 1: a systematic and integrative review of evidence regarding effects on development [Instituționalizarea și dezinstituționalizarea copiilor 1: o analiză sistematică și integrativă a dovezilor privind efectele asupra dezvoltării]. *The Lancet Psychiatry*, 7: 703-20; Bode, A., & Goldman, J. D. (2012). The impact of child sexual abuse on the education of boys in residential care between 1950 and 1975. *Pastoral Care in Education [Impactul abuzului sexual asupra educației băieților din centrele de plasament între anii 1950 și 1975. Jurnalul pastoral în educație]*. 30(4): 331-344; Goldman, J. D., & Bode, A. (2012). Female survivors' perceptions of lifelong impact on their education of child abuse suffered in orphanages [Percepțiile femeilor supraviețuitoare cu privire la impactul pe tot parcursul vieții asupra educației lor în urma abuzurilor suferite de copii în orfelinete]. *International Journal of Lifelong Education*, 31(2): 203-221.; Severinsson, op. cit.; MacDonald et al. op. cit.; Manso, J. M. M., García-Baamonde, M. E., Alonso, M. B., și alții (2011). An analysis of how children adapt to residential care [O analiză a modului în care copiii se adaptează la îngrijirea rezidențială]. *Children and Youth Services Review*, 33(10): 1981-1988; Kang, H., Chung, I. J., Chun, J., et al. (2014). The outcomes of foster care in South Korea ten years after its foundation: A comparison with institutional care [Rezultatele plasamentului familial în Coreea de Sud la zece ani de la înființare: comparație cu îngrijirea instituțională]. *Children and Youth Services Review*, 39: 135-143; Ozawa, E., & Yutaro, H. (2019). High school dropout rates of Japanese youth in residential care: an examination of major risk factors [Ratele de abandon școlar ale tinerilor japonezi aflați în îngrijire rezidențială: examinarea a principalilor factori de risc]. *Behavioral Sciences*, 10(1): 19; Muzi, S., & Pace, C. S. (2022). Multiple facets of attachment in residential-care, late adopted, and community adolescents: an interview-based comparative study [Multiplele fațete ale atașamentului la adolescenții din centrele de plasament, la adolescenții adoptați târziu și la cei din comunitate: studiu comparativ bazat pe interviu]. *Attachment & Human Development*, 24(2): 169-188; Morantz & Heymann, op. cit.; MacDonald et al. op. cit.; Wang et al., 2016 op. cit.; Wang et al., 2018 op. cit.; Mander et al. op. cit.; Bennett et al. op. cit.
44. Alexander-Snow, op. cit.; Carpenter, op. cit.; Jones, op. cit.; Johnson, op. cit.; Roche, op. cit.; Bennett et al. op. cit.; Foliano et al., op. cit.; Liu & Villa, op. cit.; MacDonald și alții, op. cit.; Shi, op. cit.; Yao et al. op. cit.
45. Manso, J. M. M., García-Baamonde, M. E., Alonso, M. B., și alții (2011). An analysis of how children adapt to residential care [O analiză a modului în care copiii se adaptează la îngrijirea rezidențială]. *Children and Youth Services Review*, 33(10): 1981-1988; Kang et al., op. cit.; Ozawa & Yutaro, op. cit.; Muzi & Pace, op. cit., 46. Mander et al. op. cit.; Bennett et al., op. cit.
47. Mander et al. op. cit.
48. Wanat, S., Whisnant, J., Reichert, D., și alții (2010). Coping with the challenges of living in an Indonesian residential institution [Abordarea provocărilor vieții într-o instituție rezidențială din Indonezia]. *Health policy*, 96(1): 45-50; Yeo, op. cit.; Sayman, D. M. (2013). Quinceañeras and quadratics: Experiences of Latinas in state-supported residential schools of science and math [Quinceañeras and quadratics: experiențele fetelor latine în școlile rezidențiale de științe și matematică susținute de stat]. *Journal of Latinos and Education*, 12(3): 215-230; Zhang, op. cit.
49. Severinsson, op. cit.; MacDonald et al., op. cit.

50. Gutman și alții, op. cit.; Khodnapur, J. P., Dhanakshirur, G. B., & Aithala, M. (2012). Role of exercise and nutrition on cardiopulmonary fitness and pulmonary functions on residential and non-residential school children [Rolul exercițiilor fizice și al alimentației asupra stării cardiopulmonare și a funcțiilor pulmonare la școlarii rezidențiali și nerezidențiali]; Liu & Villa, op. cit.; Mastronardi et al, op. cit.
51. Kheir, A. E., Dirar, T. O., Elhassan, H. O., și alții (2012). Xerophthalmia in a traditional Quran boarding school in Sudan [Xerofthalmia într-o școală-internat Quran tradițională din Sudan]. Middle East African Journal of Ophthalmology, 19(2): 190; Olugbemi, T. B., Uthman, M. M. B., Ahmed, A., și alții (2019). Nutritional status of day and boarding students attending school for special needs in North-central Nigeria [Starea nutrițională a elevilor cu frecvență de zi elevilor internați care frecventează o școală pentru nevoi speciale în Nigeria nord-centrală]. Research Journal of Health Sciences, 7(1): 19-27; Wang et al, 2016 op. cit.; Hope and Homes, op. cit.; Mutluer, T., Fatih, P., Tayakisi, E., și alții (2021). Psychopathology and Dissociation among Boarding School Students in Eastern Turkey [Psihopatologia și disocierea în rândul elevilor din internatele din estul Turciei]. Journal of Child & Adolescent Trauma, 14(2) :201-207; Simpson, F., Haughton, M., & Van Gordon, W. (2021). An Identity Process Theory Account of the Impact of Boarding School on Sense of Self and Mental Health: an Interpretative Phenomenological Analysis [Teoria proceselor identitare ale impactului internatului asupra sentimentului de sine și a sănătății mintale: o analiză fenomenologică interpretativă]. International Journal of Mental Health and Addiction, 1-18.; Mander et al, op. cit.; Bennett et al, op. cit.; Xing, J., Leng, L., & Ho, R. T. (2021). Boarding school attendance and mental health among Chinese adolescents: The potential role of alienation from parents [Frecventarea școlii internat și sănătatea mintală în rândul adolescenților chinezi: rolul potențial al îndepărtării de părinți]. Children and Youth Services Review, 127, 106074.
52. Mander et al, op. cit.; Bennett et al, op. cit.; Xing et al, op. cit.
53. Analiza s-a axat pe instituțiile de învățământ rezidențial deoarece problemele de siguranță pentru copii în instituțiile de învățământ rezidențial sunt bine cunoscute și au fost raportate pe larg în alte părți.
54. Pfeiffer, J. P., & Pinquart, M. (2014). Bullying in German boarding schools: A pilot study [Intimidarea în internatele germane: studiu pilot]. School Psychology International, 35(6): 580-591; Gomba, C., & Zindonda, P. (2021). Bullying at a Zimbabwean Boarding School: Views of Bullies, Victims, and Bystanders [Bullying într-un internat din Zimbabwe: punctele de vedere ale bătaușilor, victimelor și martorilor]. Anatolian Journal of Education, 6(2): 37-50.; Hope and Homes, op. cit.
56. De Silva & PUNCHIHEWA, op. cit.; Ismayilova, L., Ssewamala, F., & Huseynli, A. (2014). Reforming child institutional care in the Post-Soviet bloc: The potential role of family-based empowerment strategies [Reformarea îngrijirii instituționale a copiilor în blocul post-sovietic: rolul potențial al strategiilor de abilitare bazate pe familie]. Children and Youth Services Review, 47: 136-148; Better Care Network and UNICEF. (2015). Making Decisions for the Better Care of Children: The Role of Gatekeeping in Strengthening Family-Based Care and Reforming Alternative Care Systems [Luarea de decizii pentru o mai bună îngrijire a copiilor: rolul controlului în consolidarea îngrijirii bazate pe familie și în reformarea sistemelor alternative de îngrijire].
57. Norfolk Boarding School Partnership, 2018
58. Canquill Silva, L., Alarcón Espinoza, M., & Zambrano Constanzo, A. (2019). Incorporación del enfoque psicoeducativo a la gestión educativa en programas de acogimiento residencial haciendo uso de la Metodología Investigación Acción. Educación, 28(54): 27-44.
59. Lester, L., & Mander, D. (2020). A longitudinal mental health and wellbeing survey of students transitioning to a boys' only boarding school [Un studiu longitudinal privind sănătatea mintală și bunăstarea elevilor care fac tranziția către un internat doar pentru băieți]. Australian and International Journal of Rural Education, 30(2): 67-83.
60. Garcia-Molsosa și alții, 2021
61. În Columbia, termenul „reședințe școlare” este utilizat pentru a descrie aceste medii specifice care reprezintă partea rezidențială a unei școli, unde elevii au acces la cazare și masă în timp ce frecventează școala conexă.
62. Uniunea Europeană a fost selectată ca studiu de caz în cadrul acestei analize, datorită poziției sale de decident politic supra-național în domeniul educației și al chestiunilor legate de copii, precum și datorită gamei largi de contexte acoperite de statele sale membre.
63. Goldman și alții, op.cit.
64. Ibid.

For more information, visit our website wearelumos.org

@lumos.at.work

@lumos

@wearelumos

lumos

Lumos Foundation, founded by J.K. Rowling, is a company limited by guarantee Registered in England and Wales No. 5611912. Registered Charity No. 1112575.

© Lumos 2023. All rights reserved.

The LUMOS logo, featuring the word 'LUMOS' in a bold, white, sans-serif font. The letters are surrounded by a burst of yellow and white lines radiating outwards, creating a starburst effect. The background of the entire image is a dark, dimly lit photograph of a woman and a young boy sitting at a table, focused on coloring a large green and yellow plush toy. The woman is on the left, looking down at the toy, and the boy is on the right, holding a white marker and coloring a piece of paper. The overall atmosphere is quiet and creative.